

Posudek

Riganová Patrícia: Spomienky slovenských žien záchrankyň Židov počas holokaustu.

Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií. Praha 2014, 98 s., přílohy.

Patrícia Riganová si ve své bakalářské práci vytkla cíl ukázat na příkladu vzpomínkových vyprávění dvou aktivních akterek ukrývání Židů v roce 1944, jejich dnešní názorová stanoviska na toto statečné jednání vyžadující pevné morální hodnoty. Základním záměrem P. Riganové tedy bylo doložit z odstupu sedmdesáti let postoj obou žen k činu vlastního „hrdinství“, zjistit jejich výklad rozhodnutí pomoci, jejich reflexi vlastního ohrožení, možných důsledků ukrývání a zaznamenat strategie přežití jak s ohledem na jejich rodiny, tak i ukrývané. V takto vytýčeném záměru vidím prvou přednost předložené bakalářské práce.

Za další klad předložené bakalářské práce považuji její vstupní teoretickou rozvahu, v níž autorka zvážila práci se vzpomínkovým vyprávěním v pojetí různých vědních disciplín a zdůvodnila svou volbu teoretického přístupu. Propojila přístup orální historie s konstruktivistickým paradigmatem, který vzpomínkové vyprávění vysvětluje jako způsob situování vypravěče v sociální realitě.

P. Riganová si již při formulování výzkumného problému byla plně vědoma, že výzkumem zaznamená, a tedy i následně vyhodnotí, současné uvažování o činech, které se udály v „dávnné“ minulosti za extrémních politických a společenských situací. Byla si vědoma i toho, že současné uvažování může být poznamenáno společenským vývojem a ideologickými tlaky druhé poloviny 20. a počátku 21. století. Záměrně proto zvolila koncepci práce, v níž na straně jedné položila důraz na historickou realitu doby (ve Slovenském štátě, v Maďarsku a v Maďarskem okupovaném východoslovenském mikroregionu Uličská dolina) a na straně druhé na subjektivní hodnocení pamětnic jak vlastního jednání, tak i lokální společnosti zasažené represivní protizidovskou legislativou okupační státní správy, přítomností německých a maďarských vojsk, partyzánských skupin a oddílů Banderovy Ukrajinské povstalecké armády. Konfrontací obou výkladových rovin se P. Riganové podařilo na konkrétních příkladech ukázat jak dopady událostí „velkých dějin“ do života jednotlivců, tak i „historické“ zapomínání, transformaci výkladu reálných situací a přijetí některých pohledů zformované kolektivní/sociální paměti.

Za významný přínos předložené bakalářské práce považuji autorčiny poznatky formulované v kapitole *Interpretace vzpomínek*. V této kapitole se P. Riganové podařilo zodpovědět položené otázky, ukázat morální sílu vypravěček zakotvenou v náboženské ideologii, naznačit vztahy v rodině a normou ukotvené postavení jejích členů (40. léta 19. století), propojenost lokální společnosti bez ohledu na víru a náboženství, vedle dalších.

Rezervy ovšem má písemná forma předložené práce (některá slova nejsou oddělena, chybí písmena v některých slovech, chybí slovesa ve větách). Péče, jakou autorka věnovala např. poznámkovému aparátu, by si zasloužila i jazyková úprava textu.

P. Riganová předložila práci, v níž prokázala, že si dovede postavit výzkumnou otázku, tuto otázku teoreticky ukotvit, shromáždit vlastním empirickým výzkumem v terénu základní data k jejímu řešení, tato data analyzovat a formulovat uvážené závěry. Prokázala, že dovede provést rozsáhlé rešerše v historické literatuře a pracovat se sekundárními historickými prameny. Prokázala, že dovede data čerpaná z historické literatury a vlastního výzkumu konfrontovat a propojit. Posuzuji tyto klady jako zásadní. Práci hodnotím jako výbornou.

V Praze 1. 2. 2015

Mirjam Moravcová